

Contextul politicilor

Sărăcia este o problemă complexă și multidimensională care presupune nu numai lipsa resurselor de bază necesare pentru supraviețuire, ci și aspecte ca, de exemplu, lipsa accesului la activități civice, sociale și culturale, precum și privarea de oportunități de angajare politică și de mobilitate socială (Consiliul UE, 2007). Femeile primesc un venit mai mic comparativ cu bărbații, ceea ce le expune mai mult riscului de sărăcie.

Strategia Europa 2020

- Își propune să contribuie la o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii în UE prin crearea de locuri de muncă și prin reducerea sărăciei.
- Stabilește ca obiectiv principal scoaterea a cel puțin 20 de milioane de oameni din starea de sărăcie și excluziune socială până în 2020.

Platforma europeană de combatere a sărăciei și a excluziunii sociale

- Platforma este una dintre cele șapte inițiative emblematice ale Strategiei Europa 2020 și constituie unul dintre instrumentele esențiale de protejare și promovare a incluziunii sociale a femeilor. Aceasta integrează principiul egalității dintre femei și bărbați în toate inițiativele sale principale, cum ar fi promovarea independenței economice egale, evaluarea diferențelor dintre drepturile la concediu din motive familiale și monitorizarea transpunerii directivelor existente referitoare la drepturile la concediu din motive familiale.

Pactul european pentru egalitatea de șanse între femei și bărbați (2011-2020)

- Reafirmă angajamentul Consiliului de a realiza ambițiile UE referitoare la egalitatea de gen, în special în trei domenii cu relevanță în acest sens, și anume ocuparea forței de muncă, educație și promovarea incluziunii sociale, în principal prin reducerea sărăciei.

Obiectivele strategice ale Platformei de acțiune Beijing+20 și indicatorii UE

În 2007, Consiliul a fost de acord cu stabilirea a trei indicatori la nivelul UE, inclusiv doi subindicatori pentru măsurarea progreselor înregistrate în UE în ceea ce privește punerea în aplicare a obiectivelor din Platforma de acțiune Beijing+20. Indicatorii reflectă rata riscului de sărăcie în funcție de vârstă,

- A.1.** Revizuirea, adoptarea și menținerea unor politici macroeconomice și a unor strategii de dezvoltare orientate către nevoile și eforturile femeilor aflate în stare de sărăcie
- A.2.** Revizuirea legilor și a practicilor administrative pentru a asigura femeilor drepturi și acces egal la resursele economice
- A.3.** Asigurarea accesului femeilor la mecanismele și instituțiile de economisire și creditare
- A.4.** Elaborarea unor metodologii axate pe dimensiunea de gen și realizarea unor activități de cercetare care să abordeze feminizarea sărăciei

sex și tip de gospodărie, inclusiv în cele constituite din părinți singuri cu copii în întreținere, precum și în funcție de ratele de inactivitate conform unor criterii de vârstă și sex.

Baza de date „Femeile și bărbații în UE – fapte și cifre”, elaborată de Institutul European pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați (EIGE), furnizează cele mai recente date și informații și este disponibilă la adresa <http://eige.europa.eu/content/women-and-men-in-the-eu-facts-and-figures>

Concluzii în urma analizării datelor disponibile la nivelul UE

Rata riscului de sărăcie a crescut

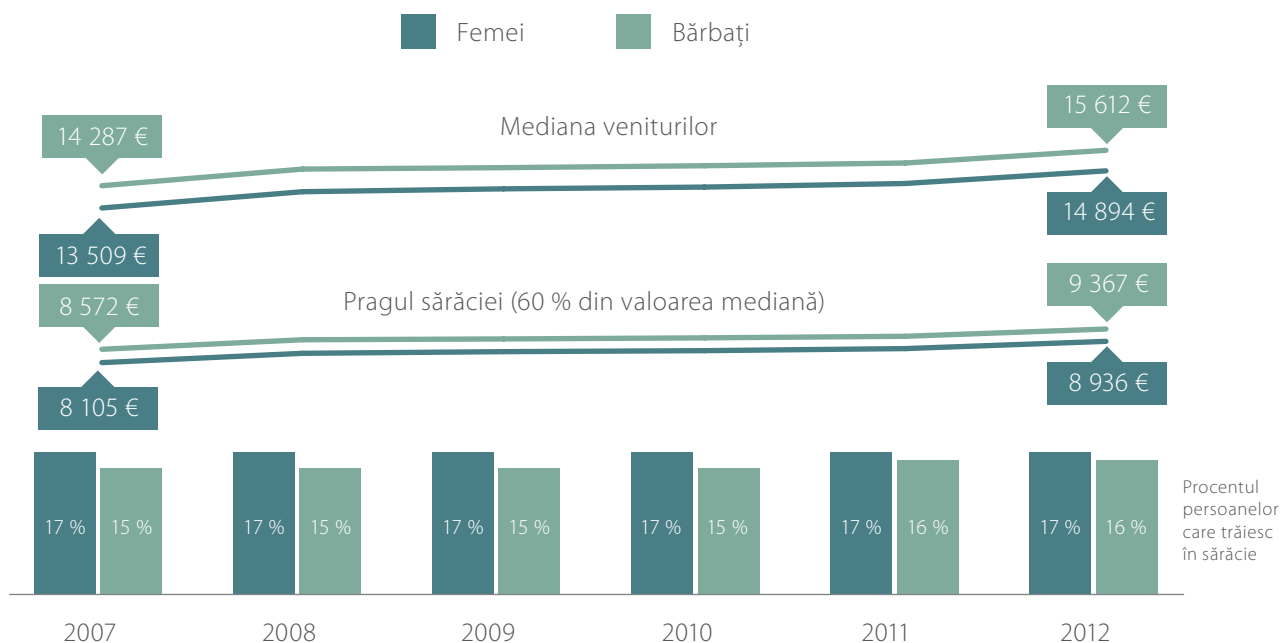
În 2012, 17 % din populația UE era expusă riscului de sărăcie, femeile confruntându-se cu un risc ușor mai mare decât bărbații. Acest lucru se explică parțial prin faptul că, pe întreg teritoriul Europei, femeile sunt remunerate mai prost decât bărbații, lucrează în condiții mai precare și se găsesc mai frecvent în situația de a lucra cu fracțiuni de normă, în baza unui contract cu durată determinată, sau de a absenta de la locul de muncă pentru a acorda îngrijire familiei.

În paralel cu ușoara creștere a riscului de sărăcie atât pentru femei, cât și pentru bărbați (de 0,2 puncte procentuale) înregistrată din 2007 până în prezent, disparitatea de gen a înregistrat o scădere, ajungând la puțin peste 1 % în 2012. Chiar dacă creșterea medie a riscului de sărăcie este moderată la nivelul UE, aceasta înregistrează, totuși, valori semnificative în două treimi din statele membre, în special în cele afectate cel mai grav de criză.

Riscul de sărăcie se măsoară în raport cu mediana câștigurilor. Prin urmare, este posibil ca acesta să nu țină seama în totalitate de nivelul de sărăcie din statele membre în care s-a înregistrat o scădere accentuată a veniturilor.



PROCENTUL DE BĂRBAȚI ȘI DE FEMEI CARE TRĂIESC ÎN SĂRĂCIE ÎN UE, 2007-2012



Sursa: Eurostat, EU-SILC.

Vârsta este un factor semnificativ al riscului de sărăcie

Tinerii cu vârsta cuprinsă între 16 și 24 de ani sunt cei mai expuși riscului de sărăcie (24 % în 2012, în UE), procentul fiind în creștere din 2007 în majoritatea statelor membre. În cadrul acestui grup, femeile tinere sunt mai expuse riscului de sărăcie (disparitatea de gen fiind de 1,6 puncte procentuale în 2012), ceea ce înseamnă o disparitate de gen ușor mai mare decât cea înregistrată pentru întreaga populație.

Rata riscului de sărăcie la femeile cu vârsta între 25 și 49 de ani – perioada principală a creșterii copiilor – o depășește pe cea înregistrată pentru bărbați în 19 state membre ale UE, deși, în această privință, diferențele dintre femei și bărbați sunt, în general, relativ mici în ansamblul UE.

Vârsta este asociată cu creșterea disparității de gen în ceea ce privește riscul de sărăcie. Femeile în vârstă (peste 65 de ani) sunt mult mai expuse riscului de sărăcie decât bărbații în vârstă (16 % comparativ cu 12 % în 2012). În peste jumătate din cele 28 de state membre (și anume în 17) se înregistrează disparități de gen de peste 30 % în ceea ce privește pensiile (39 % în UE). Acest nivel ridicat al disparității de gen poate fi pus pe seama cumulării a doi factori: câștigurile mai mici obținute de femei pe parcursul vieții și contribuțiile mai scăzute sau întrerupte la asigurările sociale pe fondul disparității salariale de gen, al proporției mai mari a muncii cu fracțiune de normă și al întreruperii cotizării la asigurările sociale în timpul sarcinii și din cauza responsabilităților legate de îngrijirea familiei.

Persoanele necăsătorite sau mai ales părinții singuri sunt mai expuși riscului de sărăcie

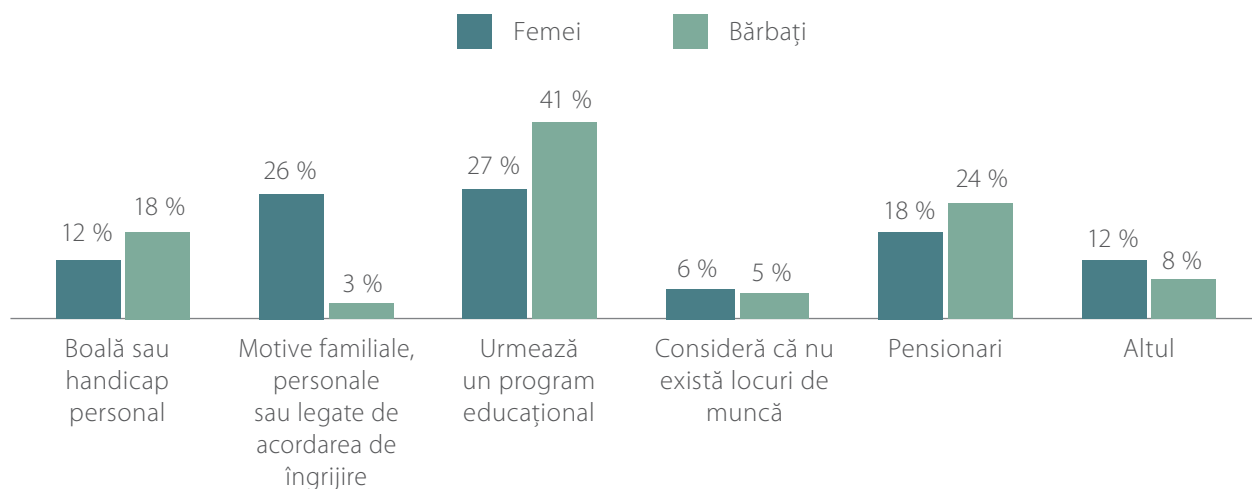
În UE, 25 % dintre persoanele necăsătorite erau expuse riscului de sărăcie, femeile necăsătorite fiind ușor mai expuse decât bărbații (26 % față de 25 %), în 2012. Disparitatea de gen în ceea ce privește riscul de sărăcie a înregistrat o scădere față de 2007, în mare parte ca urmare a înrăutățirii situației bărbaților necăsătoriți (de la 22 % în 2007 la 25 % în 2012), în special în zece state membre.

Riscul de sărăcie apare odată cu apariția copiilor aflați în întreținere într-o gospodărie și crește direct proporțional cu numărul acestora. În 2012, rata riscului de sărăcie în rândul părinților singuri – majoritatea femei – a ajuns la 34 %, părinții singuri fiind în continuare mai expuși acestui risc decât persoanele necăsătorite și fără copii aflați în întreținere. Mulți părinți singuri sunt nevoiți să se ocupe de creșterea și îngrijirea copilului în paralel cu desfășurarea activităților profesionale, ceea ce poate avea ca rezultat un loc de muncă mai precar, mai slab remunerat, care asigură un nivel mai scăzut de protecție socială. Venitul mai mic obținut de femei, după cum indică disparitatea salarială de gen, expune mai mult la riscul de sărăcie mamele singure sau persoanele care asigură singure îngrijirea.

Unele grupuri de femei din UE sunt deosebit de expuse acestui risc: mamele singure, femeile aparținând minorităților etnice, femeile migrante, femeile mai tinere și femeile în vârstă. Pentru aceste grupuri este necesar să se adopte măsuri speciale de combatere a sărăciei.



PRINCIPALUL MOTIV INVOCAT DE FEMEILE ȘI BĂRBAȚII CU VÂRSTE ÎNTRE 15 ȘI 64 DE ANI PENTRU A NU CĂUTA UN LOC DE MUNCĂ ÎN UE, 2012



Sursa: Eurostat, EU-SILC.

Activitatea economică mai redusă a femeilor reprezintă un factor semnificativ al riscului de sărăcie

Proporția femeilor inactivate din punct de vedere economic este mai mare decât cea a bărbaților în toate statele membre. Din 2007 până în prezent, procentul femeilor și al bărbaților cu vârste între 15 și 64 de ani inactivi din punct de vedere economic a înregistrat o scădere în statele membre. Scăderea a fost mai pronunțată în cazul femeilor, ceea ce a redus parțial disparitatea de gen în materie de inactivitate economică la nivelul UE în perioada respectivă. Cu toate acestea, în 2012

procentul de femei inactivate era în continuare considerabil mai mare decât cel al bărbaților, iar probabilitatea inactivității economice din cauza responsabilităților legate de îngrijire sau a altor responsabilități familiale a fost de cel puțin șase ori mai mare pentru femei decât pentru bărbați.

Locul de muncă este esențial pentru independența economică a femeilor și bărbaților. Inactivitatea și tendința de întreprindere a activității accentuează riscul de sărăcie pentru femei. Ele se confruntă mai frecvent cu dependența economică, iar tiparele evoluției lor profesionale pot conduce la un nivel al venitului și al protecției sociale mai scăzut de-a lungul vieții.

Constatări în urma activității EIGE în materie de bune practici

Femeia din mediul rural: ocuparea forței de muncă și noile tehnologii – Spania

Proiectul intitulat „Femeia din mediul rural: ocuparea forței de muncă și noile tehnologii” implică opt grupuri de acțiune locale din cinci regiuni ale Spaniei, și anume Andaluzia, Asturia, Castilia-La Mancha, Castilia și Leon și Madrid. Proiectul a promovat inițiativele antreprenoriale și socioeconomice ale femeilor (cooperative de credit, societăți deținute de lucrători și asociații) cu ajutorul TIC (tehnologia informației și a comunicațiilor). Participanții au fost femei din zone rurale cu vârste între 20 și 60 de ani. Proiectul a acordat o atenție specială tinerelor implicate în activități informale. Principala realizare a proiectului a constat în sprijinirea a aproximativ 1 000 de femei, derularea a 11 cursuri de formare pentru 833 dintre ele și înființarea a 43 de societăți comerciale noi.

Goldrausch – Germania

Goldrausch Frauennetzwerk este o mică asociație neguvernamentală care funcționează în zona Berlinului din 1982. Obiectivul său este acela de a ajuta femeile din Berlin să își înființeze propriile societăți, în care să investească cu ajutorul unor microcredite scutite de dobândă. În ultimii ani, s-a acordat preferință femeilor de peste 45 de ani provenite din familii de migranți. Toate beneficiarele conduc întreprinderi individuale, majoritatea în sectorul serviciilor, de exemplu în cosmetică, restaurante, biologie, magazine de vânzare cu amănuntul, brutării și servicii de îngrijire a copilului. Între 1982 și 2007, Goldrausch a distribuit aproximativ 850 000 EUR unui număr de peste 450 de proiecte și femei antreprenor din Berlin. În perioada septembrie 2010-2013, Goldrausch a alocat 70 de împrumuturi în valoare totală de 240 000 EUR. Rata de nerambursare se situează la un nivel remarcabil de scăzut, și anume 1,3 %.



PROGRESE ȘI OBSTACOLE ÎN DOMENIUL A: FEMEILE ȘI SĂRĂCIA

PROGRESE

- Din ce în ce mai multe femei sunt active din punct de vedere economic.
- Se înregistrează o scădere generală a disparității de gen în rândul populației inactive economic.
- Mamele singure și unele grupuri de femei marginalizate primesc sprijin și resurse suplimentare.
- Reformarea sistemelor de pensii răspunde evoluției profesionale diferite a femeilor și bărbaților.

OBSTACOLE

- Riscul de sărăcie continuă să fie sistematic mai mare pentru femei decât pentru bărbați.
- Riscul de sărăcie pentru gospodăriile monoparentale a crescut în UE, iar femeile sunt în continuare reprezentate disproporționat în această categorie.
- Inactivitatea economică din cauza responsabilităților legate de îngrijirea familiei continuă să fie mult mai frecventă în cazul femeilor decât în cel al bărbaților.
- Inactivitatea și tendința de întrerupere a activității accentuează riscul de sărăcie în rândul femeilor.

Calea de urmat pentru UE

- Consolidarea măsurilor care sprijină egalitatea de gen în cadrul activității economice.
- Integrarea principiului egalității dintre femei și bărbați în inițiativele de dezvoltare economică.
- Promovarea egalității în domeniul ocupării forței de muncă pentru a obține independență economică și securitate financiară egale.
- Sprijinirea inițiativelor care contribuie la creșterea gradului de conștientizare a importanței pe care o are independența economică a femeilor în reducerea sărăciei.
- Combaterea efectelor problematice ale întreruperii carierei și ale tiparelor de lucru diferite, cum ar fi munca cu fracțiuni de normă, asupra riscului de sărăcie la care sunt expuse femeile pe parcursul vieții.
- Elaborarea unor măsuri de politică orientate către grupurile specifice de femei care sunt cel mai expuse riscului de sărăcie, cum ar fi femeile mai tinere/în vârstă sau mamele singure.
- Continuarea reformării sistemelor naționale de pensii prin introducerea dimensiunii de gen în modul de acordare a drepturilor de pensie.
- Combaterea sărăciei în rândul copiilor prin includerea unei perspective de gen și prin adoptarea unei abordări holistice care să sporească sinergiile dintre incluziunea socială și alte domenii de politică (precum educația, ocuparea forței de muncă și egalitatea de gen, sănătatea, locuințele și mediul de trai), precum și cu alte instrumente (cum ar fi programele de finanțare ale UE).

Europäisches Institut für Gleichstellungsfragen (EIGE)

Das Europäische Institut für Gleichstellungsfragen (EIGE) ist das EU-Kompetenzzentrum für Gleichstellungsfragen. Das EIGE unterstützt politische Entscheidungsträger und alle relevanten Einrichtungen in ihren Bemühungen zur Verwirklichung der Gleichstellung von Frauen und Männern in Europa und darüber hinaus, indem es spezifisches Fachwissen sowie verlässliche und vergleichbare Daten zur Gleichstellung in Europa bereitstellt.

Weitere Informationen: <http://eige.europa.eu>

Das Ressourcen- und Dokumentationszentrum (RDC) des Europäischen Instituts für Gleichstellungsfragen (EIGE) ist ein innovatives und praktisches Instrument, das dabei hilft, wichtige Ressourcen zur Geschlechtergleichstellung zu finden, den Austausch von Wissen unter den an der Gleichstellungspolitik und -praxis interessierten Personen erleichtert und einen Online-Bereich für Diskussionen und Debatten bietet.

Weitere Informationen: <http://eige.europa.eu/content/rdc>



Kontakt:

Europäisches Institut für Gleichstellungsfragen
Gedimino pr. 16, LT-01103 Vilnius, LITAUEN
Tel. +370 521574-44/00

facebook.com/eige.europa.eu

twitter.com/eurogender

youtube.com/eurogender

<https://eurogender.eige.europa.eu>



ISBN 978-92-9493-277-8

doi:10.2839/706808

MH-04-15-022-RO-N